

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MICHAL BOBEK
prezentate la 8 mai 2018¹

Cauza C-304/17

**Helga Löber
împotriva
Barclays Bank Plc**

[cerere de decizie preliminară formulată de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria)]

„Cerere de decizie preliminară – Competența în materie civilă și comercială – Materie delictuală sau cvasidelictuală – Investiție pe baza unui prospect deficitar – Locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă – Relevanța contului bancar”

I. Introducere

1. Doamna Helga Löber a investit în certificate sub formă de obligațiuni la purtător emise de Barclays Bank Plc. Pentru a obține aceste certificate, sumele aferente au fost transferate din contul bancar curent (denumit în continuare „contul curent”) deschis la o bancă din Viena, Austria, către două conturi de depozit deschise în Graz și în Salzburg. Plățile pentru certificatele în litigiu au fost făcute apoi din aceste conturi de depozit.

2. Ulterior, certificatele și-au pierdut valoarea. Doamna Löber a considerat că decizia sa de investiție a fost determinată de un prospect deficitar (în sensul de înșelător) care a fost emis pentru certificatele respective. Aceasta a introdus o acțiune împotriva Barclays Bank pentru plata sumei de 34 459,06 EUR plus dobânzi și cheltuieli. Valoarea corespunde, în opinia sa, cu prejudiciul care i-a fost provocat prin prezentarea de date eronate de către Barclays Bank prin emiterea unui prospect deficitar.

3. Doamna Löber a introdus o acțiune la o instanță din Viena, locul său de domiciliu. Acesta este și locul în care este deschis contul său curent din care a făcut primul transfer în scopul realizării investiției. Instanța de prim grad de jurisdicție și instanța de apel au decis că sunt necompetente să judece acțiunea. Cauza se află în prezent pe rolul Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria). Instanța de trimitere solicită, în esență, să se indice care dintre conturile bancare utilizate este, eventual, relevant pentru a stabili instanța competentă să judece cererea în discuție.

¹ Limba originală: engleza.

II. Cadrul legal

4. Întrucât procedura principală a fost inițiată la 16 noiembrie 2012, Regulamentul (CE) nr. 44/2001² rămâne aplicabil *ratione temporis*³.

5. Potrivit considerentelor (11) și (12) ale Regulamentului nr. 44/2001:

„(11) Normele de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și, astfel, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură [...]

(12) În afară de instanța domiciliului pârâtului, trebuie să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și litigiu sau în scopul bunei administrări a justiției.”

6. Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, „[s]ub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză”.

7. Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că „[p]ersoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din [...] [capitolul II]”.

8. În temeiul articolului 5 punctul 3, care face parte din secțiunea 2 a capitolului II, „o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru [...] în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă [...]”.

III. Situația de fapt, procedura principală și întrebările preliminare

9. Barclays Bank (denumită în continuare „pârâta”) are sediul în Londra, Regatul Unit, și deține o sucursală la Frankfurt am Main, Germania. Pârâta a emis „certIFICATE X1 Global EUR Index” sub forma unor obligațiuni la purtător (denumite în continuare „certificate”), la care au subscris investitori instituționali. Acești investitori instituționali au vândut apoi certificatele pe piețele secundare către consumatori situați, printre altele, în Austria.

10. Valoarea certificatelor (și, prin urmare, suma rambursabilă) se stabilea pe baza unui indice format dintr-un portofoliu al mai multor fonduri de bază. Acest portofoliu a fost creat și administrat de societatea X1 Fund Allocation GmbH, cu sediul în Germania.

11. Certificatele au fost emise în temeiul unui „prospect de bază” (german) din 22 septembrie 2005 și al condițiilor generale din 20 decembrie 2005. Prospectul de bază a fost notificat autorității naționale competente, Österreichische Kontrollbank AG.

12. Oferta de subscripție publică a avut loc între 20 decembrie 2005 și 24 februarie 2006. Emiterea certificatelor a avut loc la 31 martie 2006. Organismul de „clearing” pentru această achiziție a fost o societate pe acțiuni cu sediul la Frankfurt am Main.

² Regulamentul Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

³ Articolul 66 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).

13. Pentru a efectua investiția, doamna Löber, cu domiciliul în Viena (denumită în continuare „reclamanta”), a transferat inițial sumele corespunzătoare din contul său curent (personal) deschis la o bancă din Viena către două conturi de depozit deschise la două bănci cu sediul în Salzburg, respectiv Graz (denumite în continuare „conturi de compensare”). Prin intermediul conturilor de compensare, aceasta a investit în certificate suma totală de 28 648,43 EUR (în două tranșe: la 8 noiembrie 2006 și la 4 august 2007).

14. Instanța de trimitere a precizat că, din cauza acțiunilor întreprinse de directorul comercial și de consultantul pentru fondurile de investiții în cadrul X1 Fund Allocation (denumit în continuare „directorul X1 Fund Allocation”), fondurile investite au fost pierdute.

15. Reclamanta a formulat o acțiune împotriva părâtei, solicitând plata sumei de 34 459,06 euro incluzând dobânzi și cheltuieli în schimbul cotei sale din titlurile de valoare. Cererea s-a întemeiat, pe de o parte, pe pretențiile care rezultă din raportul contractual și, pe de altă parte, pe răspunderea emitentului în temeiul prospectului de emisiune. În ceea ce privește acest din urmă motiv, reclamanta a susținut că părâta a omis să menționeze riscurile și informațiile esențiale cu privire la structura investiției, precum și a fondurilor administrate de directorul X1 Fund Allocation. De asemenea, susține că informațiile din prospectul de emisiune sunt în mare măsură înșelătoare.

16. În ceea ce privește competența referitoare la dreptul său ce izvorăște din răspunderea în temeiul prospectului, reclamanta a invocat articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

17. Părâta a contestat competența instanțelor austriece și a reținut că cererea ar trebui să fie respinsă.

18. Prin ordonanța din 18 iulie 2016, Handelsgericht Wien (Tribunalul Comercial din Viena), hotărând în primă instanță, și-a declinat competența internațională. Potrivit acesteia, competența instanței sesizate cu cereri care decurg dintr-un raport contractual nu se putea întemeia nici pe dispozițiile articolului 15 alineatul (1), nici pe dispozițiile articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001. Cererile în materie delictuală care vizează răspunderea emitentului în temeiul prospectului îndeplineau condițiile prevăzute la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. Cu toate acestea, reclamanta nu a afirmat că pierderea a avut loc direct în contul său bancar cu sediul la Viena. Mai degrabă, ea a obținut certificatele prin intermediul conturilor de compensare. Prin urmare, prejudiciul s-a produs în Graz și în Salzburg.

19. Pronunțându-se în apel, Oberlandesgericht Wien (Tribunalul Regional Superior din Viena) a confirmat hotărârea respectivă prin ordonanța emisă la 6 decembrie 2016. În ceea ce privește cererea întemeiată pe contract, instanța a considerat că locul de executare în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 a fost Frankfurt am Main. Astfel, instanțele austriece nu aveau competența internațională pentru a judeca acest capăt de cerere. În ceea ce privește cererea întemeiată pe răspunderea emitentului în temeiul prospectului de emisiune, reclamantul nu se putea prevala de articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, întrucât această cerere în materie delictuală era strâns legată de cererea întemeiată pe contract.

20. Reclamanta a introdus recurs la Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria), instanța de trimitere. Instanța menționată a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:

„Potrivit articolului 5 punctul 3 din [Regulamentul nr. 44/2001], instanța competentă să soluționeze cererile în materie extracontractuală întemeiate pe răspunderea emitentului în temeiul prospectului de emisiune, atunci când:

- investitorul a luat decizia de a investi pe baza prospectului deficitar, la locul său de domiciliu,

- iar pe baza acestei decizii, a transferat prețul pentru titlul de valoare achiziționat de pe piața secundară din contul deschis pe numele său la o bancă austriacă într-un cont de compensare deschis la o altă bancă austriacă, de unde ulterior, în numele cumpărătorului, prețul de cumpărare a fost transferat în contul vânzătorului, este
 - (a) instanța de la domiciliul investitorului,
 - (b) instanța în a cărei rază teritorială se află sediul băncii/al filialei care administrează contul bancar al reclamantului, din care acesta a transferat suma investită în contul de compensare,
 - (c) instanța în a cărei rază teritorială se află sediul băncii/al filialei care administrează contul de compensare,
 - (d) una dintre instanțele de mai sus, la alegerea reclamantului, sau
 - (e) niciuna dintre aceste instanțe?”
21. Reclamanta, pârâta, guvernul elen și Comisia Europeană au depus observații scrise.

IV. Aprecieri

22. Prezentele concluzii sunt structurate după cum urmează. Vom face mai întâi câteva observații introductive cu privire la natura cererilor în litigiu (secțiunea A). Vom expune apoi jurisprudența relevantă în care locul de situare a patrimoniului sau a contului bancar al reclamantului a fost luat în considerare pentru determinarea competenței în materie delictuală (secțiunea B). În cele din urmă, vom propune criteriile pentru stabilirea competenței în prezenta procedură, având în vedere tipul specific al presupusei fapte ilicite (secțiunea C).

A. *Contract sau delict?*

23. Instanța de trimitere constată că trebuie să se pornească de la premisa că pretinsa răspundere a pârâtei în temeiul prospectului de emisiune nu intră sub incidența noțiunii „materie contractuală”. Instanța reține că cererea respectivă se întemeiază prin natura sa pe răspunderea delictuală, astfel încât prevederea legală relevantă este articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

24. Comisia este de acord cu această apreciere.

25. Trebuie amintit că revine instanței de trimitere obligația de a efectua această calificare pe baza circumstanțelor specifice din speță. Această concluzie rezultă și din Hotărârea în cauza Kolassa⁴, în care Curtea a examinat diferite norme de competență în raport cu o cerere întemeiată pe răspunderea în temeiul prospectului de emisiune într-un context factic similar cu cel din prezenta procedură.

26. În primul rând, Curtea a concluzionat că domnul Kolassa, în calitate de reclamant, nu putea să introducă acțiunea la instanțele de la locul de domiciliu, întemeindu-se pe articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001. Astfel, nu se putea considera că cererea sa privea un contract încheiat de un consumator în sensul articolului 15 alineatul (1) din același regulament. Nu a fost încheiat un contract între el și banca pârâtă – respectiv emitentul prospectului⁵.

⁴ Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37).

⁵ Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctele 28-35).

27. În al doilea rând, Curtea a exclus aplicabilitatea competenței în materie contractuală, deoarece a rezultat că pârâta nu și-a asumat în mod liber nicio obligație față de reclamant⁶.

28. În al treilea rând, Curtea a stabilit că acțiunea în discuție privind angajarea răspunderii emitentului unui certificat pentru prospectul aferent acestuia aparține materiei răspunderii delictuale, „în măsura în care această răspundere nu intră în sfera materiei contractuale”⁷.

29. Reținem din decizia de trimitere că instanța națională a efectuat deja o astfel de verificare și a concluzionat, pe baza faptelor din speță, că acțiunea exercitată de reclamant nu are un temei contractual și ar trebui considerată de natură delictuală. Prin urmare, vom continua pe această bază.

B. Jurisprudența relevantă

30. În interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles⁸, care corespunde articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, Curtea a arătat că expresia „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” trebuie să fie înțeleasă în sensul că se referă atât la locul unde *s-a produs* prejudiciul (efectul), cât și la locul unde s-a produs *faptul cauzator* al prejudiciului (cauza)⁹.

31. Curtea a dezvoltat aceste noțiuni în jurisprudența ulterioară în raport cu diferite situații de fapt.

32. În Hotărârea Dumez France și Tracoba¹⁰, două societăți franceze au solicitat repararea pretinselor prejudicii suferite ca urmare a deschiderii procedurii insolvenței pentru filialele acestora stabilite în Germania. Starea de insolvență a fost provocată de anularea unor împrumuturi pentru finanțarea unui proiect de dezvoltare, care a condus la întreruperea proiectelor. Societățile au afirmat că locul prejudiciului, pentru victimele care l-au suferit ca urmare a prejudiciului suferit de victima inițială, este locul în care interesele lor au fost afectate în mod negativ, respectiv locul în care își au sediul.

33. Curtea nu a fost de acord. Aceasta a arătat că noțiunea „locul unde s-a produs prejudiciul” poate fi înțeleasă ca indicând „doar locul unde evenimentul cauzator al acestui prejudiciu, care antrenează răspunderea delictuală sau cvasidelictuală, și-a produs în mod *direct* efectele negative asupra persoanei care este victima *imediată* a unui asemenea eveniment”¹¹. Astfel, prejudiciul s-a produs în Germania în privința filialelor din Germania ale reclamantelor. În schimb, „locul unde s-a produs prejudiciul” nu poate fi interpretat ca referindu-se la locul în care victimele *indirecte* ale prejudiciului au suferit efectele asupra patrimoniului lor. Așadar, Curtea a concluzionat că instanțele franceze nu erau competente să judece cererea întemeiată pe răspundere delictuală, deoarece prejudiciul pretins de societăți era doar unul indirect, întrucât consecințele directe au fost suferite de filialele acestora din Germania¹².

6 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 40).

7 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 57).

8 Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1978, L 304, p. 36, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3) (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”).

9 Stabilită pentru prima dată în Hotărârea din 30 noiembrie 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166). A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez France și Tracoba (C-220/88, EU:C:1990:8, punctul 10), Hotărârea din 19 septembrie 1995, Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, punctul 11), Hotărârea din 10 iunie 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 16), Hotărârea din 22 ianuarie 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, punctul 18), Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 45), Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 38), Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 28), și Hotărârea din 17 octombrie 2017, Bolagsupplysningen și Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, punctul 29 și jurisprudența citată).

10 Hotărârea din 11 ianuarie 1990 (C-220/88, EU:C:1990:8, punctul 13).

11 Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez France și Tracoba (C-220/88, EU:C:1990:8, punctul 20). Sublinierea noastră.

12 Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez France și Tracoba (C-220/88, EU:C:1990:8, în special punctele 18 și 20). Sublinierea noastră.

34. Concluzia conform căreia repercusiunile asupra patrimoniului unei persoane (prejudiciul) trebuie să aibă un caracter *inițial* (sau direct), iar nu unul *subsecvent* (sau indirect)¹³, a fost confirmată în hotărârea din cauza *Marinari*¹⁴. Domnul *Marinari*, domiciliat în Italia, a chemat în judecată o bancă din Regatul Unit, deoarece ar fi suferit un prejudiciu. Banca a refuzat să îi restituie biletele la ordin depuse. Aceasta suspecta că originea biletelor la ordin avea un caracter suspect și a alertat poliția, care l-a arestat pe domnul *Marinari*. După eliberare, domnul *Marinari* a sesizat instanțele de la domiciliul său.

35. Curtea nu a fost de acord că instanțele italiene sunt competente să judece cererea, considerând că noțiunea „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” „nu poate fi interpretată în sens atât de larg, încât să includă orice loc în care pot fi reținute consecințele nefavorabile ale unui fapt care a produs deja un prejudiciu efectiv în alt loc” și „nu se consideră a fi locul în care victima susține că s-a produs prejudiciul patrimonial ca urmare a unui prejudiciu inițial pe care l-a suferit în alt [stat membru]”¹⁵.

36. Această abordare a fost confirmată încă o dată în hotărârea din cauza *Kronhofer*¹⁶. În cauza respectivă, un reclamant cu domiciliul în Austria a fost convins (prin telefon) de către pârâții cu sediul în Germania să încheie un contract privind opțiuni de cumpărare referitoare la acțiuni. Domnul *Kronhofer* a transferat suma necesară într-un cont de investiții din Germania, care a fost ulterior utilizată pentru realizarea investiției respective. După ce a pierdut o parte din suma investită, acesta a formulat o acțiune împotriva pârâților în fața instanțelor din Austria.

37. Curtea nu a recunoscut competența instanțelor austriece. Aceasta a reținut că locul unde s-a produs prejudiciul și locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului se situau în Germania. Totodată, a stabilit că „expresia «locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă» nu vizează locul unde se află domiciliul reclamantului și unde s-ar afla «centrul intereselor acestuia» numai pentru motivul că acesta ar fi suferit aici un prejudiciu *financiar* care rezultă din pierderea unor elemente din patrimoniul său care s-a produs și a fost suferită în alt stat contractant”¹⁷. Recunoașterea competenței instanțelor austriece în acest caz „ar însemna că stabilirea instanței competente [...] ar depinde de elemente incerte, cum ar fi locul unde victima ar avea «centrul intereselor» și, astfel, ar contraveni consolidării protecției juridice a persoanelor stabilite în Comunitate, care, permițând atât reclamantului să identifice cu ușurință instanța pe care o poate sesiza, cât și pârâtului să prevadă în mod rezonabil instanța în fața căreia poate fi acționat în justiție, constituie unul dintre obiectivele Convenției [...]”¹⁸. În majoritatea cazurilor, aceasta ar trebui de asemenea să confere competența instanțelor de la locul de domiciliu al reclamantului¹⁹.

38. În hotărârea din cauza *CDC Hydrogen Peroxide*, Curtea a constatat, cu ocazia interpretării noțiunii „locul unde s-a produs prejudiciul” în contextul dreptului concurenței, că prejudiciul care constă în costuri suplimentare plătite de victimă ca urmare a unui preț ridicat în mod artificial din cauza unei înțelegeri se produce, în principiu, la sediul social al victimei²⁰. Astfel cum am arătat cu altă ocazie, această concluzie nu este potrivită în cauzele menționate mai sus, în care Curtea nu a recunoscut competența, în temeiul articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles și din Regulamentul nr. 44/2001, instanței de la locul în care reclamantul are domiciliul²¹. Într-adevăr, Curtea a afirmat în mod repetat că s-ar inversa astfel regula generală a competenței instanțelor de la domiciliul pârâtului și că articolul 5 punctul 3 nu oferă niciun temei pentru o astfel de inversare. Aceasta pentru că norma

13 În detaliu, cu privire la această distincție, a se vedea de asemenea Concluziile noastre prezentate în cauza *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:136, punctul 37).

14 Hotărârea din 19 septembrie 1995, *Marinari* (C-364/93, EU:C:1995:289).

15 Hotărârea din 19 septembrie 1995, *Marinari* (C-364/93, EU:C:1995:289, punctele 14 și 21).

16 Hotărârea din 10 iunie 2004, *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364).

17 Hotărârea din 10 iunie 2004, *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 21). Sublinierea noastră.

18 Hotărârea din 10 iunie 2004, *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 20).

19 *Ibidem*.

20 Hotărârea din 21 mai 2015, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 52).

21 A se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:136, punctul 75).

de competență specială de la articolul 5 punctul 3 nu are ca obiectiv să protejeze partea defavorizată, ci să faciliteze buna administrare a justiției²². Norma se întemeiază astfel pe existența unei legături deosebit de strânse între litigiu și instanțele de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă²³.

39. În hotărârea din cauza Kolassa²⁴, Curtea a conferit competență instanțelor în raza cărora se afla banca la care era deschis contul, loc în care investitorul a suferit un prejudiciu financiar. În mod similar cu situația din prezenta procedură, domnul Kolassa a investit în certificatele eliberate de pârâta din cauza respectivă (care este și pârâta din prezenta procedură). După ce respectivele certificate au pierdut din valoare, domnul Kolassa a acționat în justiție pârâta la instanța de la locul unde avea domiciliul în Viena. Astfel, Curtea a examinat dacă domiciliul reclamantului ar putea fi locul în raport cu care să fie atribuită competența în temeiul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 ca fiind „locul în care s-a produs prejudiciul”.

40. Curtea a concluzionat că există această posibilitate. Ea a explicat că instanțele pot dobândi în acest temei „în special atunci când prejudiciul menționat se produce direct asupra unui cont bancar al acestui reclamant la o bancă stabilită în raza acestor instanțe”²⁵. Curtea a adăugat totodată că „emitentul unui certificat[, respectiv pârâtul] care nu își îndeplinește obligațiile legale referitoare la prospect, trebuie, atunci când decide să notifice prospectul referitor la acest certificat în alte state membre, să se aștepte ca operatori insuficient informați, domiciliați în aceste state membre, să investească în acest certificat și să sufere prejudicii”²⁶. Curtea a subliniat importanța *notificării prospectului* într-un anumit stat membru care poate declanșa o decizie din partea investitorilor de a investi²⁷.

41. Hotărârea din cauza Kolassa a generat reacții diferite în doctrină. Printre aspectele criticate s-au numărat dispersarea instanțelor competente, cu o predictibilitate mai scăzută pentru emitenți și costuri aferente mai ridicate, legătura făcută, la punctul 55 din hotărâre, între domiciliul investitorului și locul în care s-a produs prejudiciul și mențiunea, făcută la punctul 56, a locului de notificare a prospectului, care este de altfel absent în raționamentul urmat de Curte în cauza respectivă²⁸.

42. La câteva luni după hotărârea din cauza Kolassa, Curtea s-a pronunțat în hotărârea din cauza Universal Music²⁹. Universal Music, cu sediul în Țările de Jos, se afla într-un proces de achiziție de acțiuni la o întreprindere cehă. Ca urmare a unei erori comise de unul dintre avocații cehi în redactarea documentelor aferente tranzacției, prețul acțiunilor a fost mai ridicat decât se prevăzuse.

22 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 17 octombrie 2017, Bolagsupplysningen și Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, punctul 39).

23 Considerentele (11) și (12) ale Regulamentului nr. 44/2001.

24 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37).

25 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 55).

26 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 56).

27 Pentru un exemplu de abordare similară în jurisprudența națională, a se vedea hotărârea pronunțată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) la 13 iulie 2010 în dosarul nr. XI ZR 28/09. Cauza privea o acțiune introdusă de un reclamant cu domiciliul în Germania împotriva unei entități din Marea Britanie care oferea investiții pe piața de capital printr-un intermediar care acționa în Germania. Reclamantul și intermediarul au încheiat un contract de investiții care, aparent, nu ar fi putut fi (vreodată) profitabil din cauza comisioanelor ridicate. Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a concluzionat că sunt competente instanțele germane de la locul la care se afla banca la care era deschis contul din care a fost efectuată plata respectivă, în calitate de instanțe de la „locul unde s-a produs prejudiciul” atunci când transferul de fonduri este consecința directă a unei fapte ilicite, respectiv instigarea reclamantului prin intermediar să investească în produse care nu ar putea fi profitabile. Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a lăsat deschisă problema dacă competența instanțelor din Germania ar putea de asemenea să fie stabilită în funcție de locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului.

28 A se vedea, de exemplu, Gargantini, M., „Capital market and the market for judicial decisions: in search of consistency”, în *MPILux Working Paper 1*, 2016, p. 18, Lehmann, M., „Prospectus liability and private international law – assessing the landscape after the CJEU Kolassa ruling (Case C-375/13)”, în *Journal of Private International Law*, 2016, p. 318-331, Cotiga, A., „C.J.U.E., 28 ianuarie 2015, Harald Kolassa c. Barclays Bank PLC, Aff. C-375-13”, în *Revue internationale des services financiers*, 2015, p. 40, 48 și 49.

29 Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449).

Litigiul care a rezultat între Universal Music și vânzătorul acțiunilor a fost soluționat de o comisie de arbitraj în Republica Cehă. Suma rezultată din tranzacție a fost plătită din contul Universal Music deschis la o bancă din Țările de Jos. Această societate a introdus ulterior o acțiune împotriva avocaților responsabili în fața instanțelor din Țările de Jos.

43. Curtea a arătat că „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” nu poate, în lipsa altor factori de legătură, să fie considerat locul, situat într-un stat membru, în care a survenit un prejudiciu, atunci când acest prejudiciu constă exclusiv într-o pierdere *financiară* care se materializează *direct* în contul bancar al reclamantului și care rezultă în mod *direct* dintr-un act ilicit săvârșit în alt stat membru”³⁰. Deși Curtea a constatat că reținuse în hotărârea din cauza Kolassa că „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” poate fi locul unde se află contul bancar al reclamantului, a explicat că respectiva constatare „se înserează în contextul special al cauzei în care s-a pronunțat hotărârea menționată, care se caracterizează prin existența unor împrejurări care au concurat la atribuirea competenței în favoarea acelor instanțe”³¹. După cum s-a menționat mai sus³², în Hotărârea pronunțată în cauza Kolassa, Curtea a subliniat existența unei notificări în statul membru care a determinat investitorii de pe piața secundară să facă investiția.

44. Prin diferențierea în acest mod a Hotărârii Kolassa, Curtea a concluzionat, în conformitate cu cele reținute în hotărârea din cauza Kronhofer, că un prejudiciu financiar care se materializează direct în contul bancar al reclamantului *nu poate* fi calificat drept factor de legătură relevant. Curtea a explicat că un astfel de criteriu nu ar fi util în situația respectivă, având în vedere că societatea care a formulat cererea ar fi putut alege între mai multe conturi bancare din care ar fi putut achita cuantumul rezultat din tranzacție³³.

45. Este corect să admitem, în mod similar cu ceea ce a menționat Comisia în observațiile sale scrise, că din coroborarea hotărârilor pronunțate în cauzele Kronhofer, Kolassa și Universal Music rezultă o oarecare incertitudine în ceea ce privește regula de atribuire a competenței în cazul răspunderii emitentului în temeiul prospectului de emisiune și cu privire la relevanța prejudiciului financiar care se materializează în contul bancar al unei persoane. În secțiunea care urmează, vom propune unele indicații în această privință, cu accent în special pe natura exactă a presupusei fapte ilicite. Numai atunci când natura exactă a presupusului delict este clarificată, devin mai clare evenimentele presupus cauzatoare și consecințele acestuia.

C. Criterii pentru stabilirea competenței în prezenta procedură

46. În conformitate cu o jurisprudență constantă, dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 trebuie interpretate în mod autonom, prin referire la sistemul și la obiectivele acestuia³⁴, și trebuie să se asigure în special o înaltă previzibilitate a normelor de procedură³⁵. Normele respective au la bază norma generală prevăzută de articolul 2, potrivit căreia competența revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află domiciliul pârâtului. Derogările, precum cea prevăzută la articolul 5 punctul 3 în discuție în prezenta procedură, trebuie interpretate cu strictețe³⁶.

30 Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 40). Sublinierea noastră.

31 Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctele 36 și 37).

32 A se vedea mai sus punctul 40 *in fine* din prezentele concluzii.

33 Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctele 36-39).

34 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 25 octombrie 2011, eDate Advertising și alții (C-509/09 și C-161/10, EU:C:2011:685, punctul 38 și jurisprudența citată).

35 Astfel cum reiese în mod clar din considerentul (11) al Regulamentului nr. 44/2001.

36 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 10 iunie 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 14), sau Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 25).

47. Articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 se întemeiază pe existența unei legături deosebit de strânse între litigiu și instanțele de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă, care justifică atribuirea competenței în favoarea acestora din urmă pentru motive legate de buna administrare a justiției și de organizarea utilă a procesului. Aceste instanțe sunt în mod normal cele mai adecvate să se pronunțe asupra cauzei în special din motive legate de proximitatea față de litigiu și de facilitatea administrării probelor³⁷.

48. Ținând seama de aceste obiective, pentru a interpreta noțiunea „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” în prezenta procedură, ar trebui să fie clarificată în prealabil natura exactă a presupusei fapte ilicite (1). Această apreciere este de o importanță crucială în stabilirea, în a doua și în a treia etapă, a locului unde s-a produs evenimentul cauzator de prejudicii (2) și locul materializării prejudiciului (3).

1. Natura exactă a presupusei fapte ilicite

49. Evenimentele se produc secvențial sau deodată. Problema clasică ridicată de răspunderea delictuală, atât în ceea ce privește aspectele de fond (pentru aprecierea temeiniciei unei acțiuni în despăgubire), cât și cele de procedură (pentru stabilirea competenței internaționale) este izolarea unui anumit eveniment care este atât necesar, cât și determinant pentru prejudiciul rezultat³⁸.

50. Cu toate acestea, în prezenta procedură, sarcina izolării unui singur eveniment dintr-o perioadă sau dintr-un lanț de evenimente care ar putea fi relevant pentru stabilirea competenței internaționale a fost deja îndeplinită de instanța națională. Întrebarea adresată de instanța de trimitere cu privire la competența internațională vizează un eveniment precis: decizia de a investi pe care a luat-o un investitor pe baza unui prospect potențial deficitar (în sensul de înșelător). Cu alte cuvinte, fapta ilicită a prezentării de date eronate ar fi determinat-o pe reclamantă să facă o investiție care a condus la o pierdere financiară în contul său bancar.

51. În general, prezentarea de date eronate poate fi înțeleasă ca acordarea de informații false sau înșelătoare cu privire la natura unui lucru, în special a faptelor. În contextul investițiilor financiare, aceasta înseamnă determinarea unei persoane, prin informații false sau înșelătoare, să facă o investiție pe care persoana respectivă nu ar fi făcut-o dacă ar fi dispus de informații exacte.

52. Trebuie amintit că prezenta procedură nu aduce în niciun fel atingere posibilității de succes a cererii pe fond. Prezenta cauză se referă numai la stabilirea competenței. Prin urmare, caracterul deficitar al prospectului, existența prejudiciului și a legăturii de cauzalitate dintre acestea, precum și răspunderea pârâtului pentru notificarea prospectului în litigiu în Austria³⁹ constituie elemente pe care trebuie să le determine instanțele naționale.

³⁷ A se vedea, recent, Hotărârea din 17 octombrie 2017, Bolagsupplysningen și Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, punctele 26 și 27).

³⁸ În general, a se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, punctele 94-99).

³⁹ Se poate adăuga că rezultă din ordonanța de trimitere că autorul versiunii în limba germană a prospectului în cauză este pârâta și că distribuția în Austria a prospectului, precum și comunicarea relevantă a acestuia către reclamantă sunt, toate, imputabile aceleiași pârâte, aspect care trebuie totuși verificat de instanța de trimitere. Această concluzie corespunde cu cea la care a ajuns Curtea în Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), legată, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, de aceeași pârâtă și de același tip de tranzacții pe piața de capital. A se vedea de asemenea punctul 76 din prezentele concluzii.

53. Constatarea unei anumite fapte deja efectuată de instanța națională este crucială, deoarece stabilește în mod clar un punct al unui lanț de evenimente și un eveniment (potențial) dăunător care ar putea apoi, pentru a stabili competența internațională, să desemneze un alt loc decât cel al evenimentelor anterioare sau posterioare în aceeași cauză. În special, trebuie să se sublinieze că presupusa faptă ilicită în discuție în speță nu se referă la presupusa gestionare defectuoasă a fondurilor de către directorul X1 Fund Allocation menționată în decizia de trimitere⁴⁰.

54. După ce am subliniat natura exactă a evenimentului relevant pentru stabilirea competenței internaționale identificat în speță de instanța de trimitere, vom analiza acum cele două elemente care sunt cuprinse în noțiunea „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă”⁴¹: „locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului” și „locul unde s-a produs prejudiciul” în contextul particular al pretensei prezentări de date eronate din prezenta procedură.

2. *Evenimentul cauzator al prejudiciului*

55. Ca o primă observație contextuală, ar trebui să se amintească faptul că cererea în litigiu se referă la un produs legat de piețele de capital. Posibilitatea pentru orice operator de pe piața de capital de a oferi un astfel de produs pe un teritoriu determinat depinde de dreptul aplicabil la nivelul Uniunii și la nivel național⁴². Acest lucru înseamnă, în practică, faptul că comercializarea legală a unui anumit produs al piețelor de capital este, în principiu, permisă pe teritoriul unui stat membru numai după ce prospectul a fost autorizat sau notificat autorității naționale competente respective. În prezenta procedură, instanța de trimitere a confirmat că prospectul de bază a fost notificat către Österreichische Kontrollbank.

56. În acest context, apare întrebarea când (sau în ce condiții) a fost posibil, în conformitate cu dreptul respectiv, pentru un investitor cum ar fi reclamantul să fie incitat să se întemeieze pe informațiile presupus eronate furnizate de pârâtă? Care a fost evenimentul decisiv pentru provocarea (pretinsului) prejudiciu prin determinarea efectuării unei investiții problematice?

57. Trei opțiuni sunt posibile în contextul de față.

58. În primul rând, momentul relevant ar putea fi considerat că se produce atunci când informațiile în cauză sunt puse la dispoziția publicului, având astfel potențialul de a induce în eroare investitorii (potențiali). În prezenta procedură, acest moment ar fi prima dată când pârâta a publicat prospectul, pe orice piață și în orice stat membru, inclusiv prospectul publicat pentru investitori pe piețele primare.

59. În al doilea rând, momentul relevant ar putea fi momentul din care prospectul poate să înceapă, în temeiul legii, să influențeze comportamentul investițional al grupului relevant de investitori. În prezenta procedură, având în vedere segmentarea națională a reglementărilor privind piețele de capital în discuție, acel grup relevant este alcătuit din investitorii pe piețele secundare din Austria.

60. În al treilea rând, momentul relevant ar fi atunci când prospectul în litigiu a determinat investitorii individuali vizați precum reclamantul să ia decizia de investiție.

40 Dacă și în ce măsură pretinsele acte de proastă administrare a fondurilor efectuate la Frankfurt au cauzat pierderea valorii certificatelor, măsura în care acest fapt a fost consecința inevitabilă a informațiilor cuprinse în prospectul de bază reprezintă un aspect de fapt și legătura de cauzalitate (pe fond) pe care instanțele naționale trebuie să îl examineze.

41 A se vedea trimiterile citate la nota de subsol 9.

42 A se vedea în acest sens în special Directiva 2003/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind prospectul care trebuie publicat în cazul unei oferte publice de valori mobiliare sau pentru admiterea valorilor mobiliare la tranzacționare și de modificare a Directivei 2001/34/CE (JO 2003, L 345, p. 64, Ediție specială, 06/vol. 7, p. 23).

61. Apreciem că nu ar fi rezonabil să se ia în considerare prima opțiune (privind prima publicare efectivă), pentru că momentul respectiv este *prea îndepărtat* de momentul luării oricărei decizii rezonabile de către un investitor particular ce operează pe o piață secundară *specifică*. În fapt, o astfel de „primă” publicare este probabil să nu aibă nicio legătură directă cu decizia luată de fiecare investitor sau grup de investitori. Există tendința ca unor astfel de investitori individuali de pe piața secundară să li se prezinte un set diferit de informații, în speță, se pare, chiar într-o altă limbă. În drept, nu va fi posibil ca acești investitori să investească până la momentul la care o astfel de posibilitate nu este prevăzută pe respectiva piață națională. În plus, din punct de vedere practic, dacă ne-am raporta la prima publicare adresată publicului în general, ar însemna că instanța relevantă va fi întotdeauna una dintre cele de la sediul emitentului, independent de posibilele bariere juridice pe care victima presupusei fapte ilicite trebuie să le depășească pentru a investi pe baza „primei” publicări a prospectului.

62. În ceea ce privește a treia opțiune prezentată mai sus, considerăm că nici acesta nu prevede o soluție rezonabilă. Regula de atribuire a competenței ar fi dependentă în acest caz de circumstanțe individuale foarte imprevizibile și incerte, care ar fi foarte greu de stabilit cu precizie. Ar însemna, de fapt, ca instanța să se bazeze exclusiv pe o declarație a reclamantei cu privire la momentul și la locul în care a luat decizia de a investi. De exemplu, un investitor ar putea foarte bine să ia un prospect referitor la o nouă oportunitate de investiții pus la dispoziție la sediul unei instituții bancare din Viena, să îl citească în avionul cu care merge la Dubrovnik, să se gândească dacă să investească pe baza informațiilor cuprinse în acesta și să decidă să investească în timp ce ia micul dejun la terasa hotelului său din Florența, încurajat să procedeze astfel de un prieten care îl sună din Praga.

63. Astfel, singura opțiune rezonabilă pentru stabilirea în mod obiectiv a situației locului unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului care a indus în eroare investitorul pare să fie cel descris în al doilea scenariu de mai sus: momentul relevant de la care prospectul poate începe, în conformitate cu dreptul aplicabil la nivelul Uniunii și la nivel național, să influențeze comportamentul investițional al grupului relevant de investitori de pe piața relevantă în cauză. Instanța competentă ar fi stabilită la nivel național, iar nu la nivel local. Aceasta se explică prin faptul că publicarea unui prospect pe un anumit teritoriu național are consecințe simultane pe întreg teritoriul național. Prin urmare, în mod logic, competența locală în interiorul acestui teritoriu național este o chestiune de opțiune pentru reclamant.

64. Elementul-cheie din punctul nostru de vedere este că, pentru a avea potențialul de a-l induce în eroare pe reclamant, prospectul trebuie să fi fost notificat în Austria. În caz contrar, acesta nu ar fi putut fi în mod legal scris de investitorii individuali din Austria⁴³.

65. În același timp și sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, după ce a devenit posibil să se ofere certificate pe piața secundară austriacă, această posibilitate a fost imediat disponibilă pentru întregul teritoriu al Austriei. Astfel, în pofida faptului că articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 stabilește o competență teritorială, iar nu o competență internațională, considerăm că natura faptei licite de prezentare a unor date eronate în discuție nu permite identificarea unei locații precise pe teritoriul național, deoarece, din momentul în care autorul faptei ilicite poate influența respectivul teritoriu național, influența respectivă acoperă imediat întregul teritoriu, indiferent de mijloacele utilizate efectiv pentru publicarea unui anumit prospect⁴⁴.

43 În schimb, atunci când Curtea a analizat noțiunea „eveniment cauzator al prejudiciului” în hotărârea din cauza Kolassa (în măsura în care cererea privea încălcarea „obligațiilor [...] legale referitoare la prospect și la informarea investitorilor”), Curtea a constatat că nicio informație „nu indică faptul că deciziile privind modalitățile de investire propuse de Barclays Bank și conținutul prospectelor aferente acestora „au fost adoptate în statul membru respectiv sau au fost redactate și distribuite la origine în altă parte decât în statul membru în care are sediul Barclays Bank”. A se vedea Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 53).

44 Trebuie amintit că aceeași logică a fost adoptată de Curte în cauza Kolassa, chiar dacă se referă la locul în care s-a produs prejudiciul: „emitentul unui certificat care nu își îndeplinește obligațiile legale referitoare la prospect trebuie, atunci când decide să notifice prospectul referitor la acest certificat în alte state membre, să se aștepte ca operatori insuficient informați, domiciliați în aceste state membre, să investească în acest certificat și să sufere prejudicii” – Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 56).

66. Aceasta se explică pur și simplu prin faptul că natura delictului în discuție este destul de diferită de natura faptelor relevante în cauza Bier⁴⁵, de exemplu. Respectiva cauză privea poluarea apei provocată de deversarea de către o societate a unor deșeuri industriale în Franța care prejudicia o întreprindere horticola din Țările de Jos. În fapt, poluarea mediului nu se oprește la frontiere, fără să fie nevoie de nicio autorizație în acest sens. În schimb, pare imposibil să existe o prezentarea de date eronate de către un emitent de certificate de obligațiuni la purtător și astfel să determine efectuarea unei investiții până în momentul în care aceste certificate pot fi oferite pe o anumită piață națională, în temeiul legislației aplicabile.

67. În lumina acestor considerente, concluzia noastră provizorie este următoarea: în cazul unei cereri referitoare la un delict constând în prezentarea de date eronate prin publicarea unui prospect presupus deficitar referitor la certificatele de obligațiuni la purtător care pot fi achiziționate pe o anumită piață națională secundară și care are ca rezultat pierderea investiției, „evenimentul cauzator al prejudiciului” este situat pe întregul teritoriu al statului membru în care au fost subscrise în mod valabil certificatele, respectiv, în prezenta procedură, Austria.

3. *Locul unde s-a produs prejudiciul*

68. Prejudiciul pretins de reclamant în prezenta procedură are un caracter pecuniar. Întrebarea care se pune este dacă prejudiciul suferit direct în contul bancar al reclamantului este un factor de legătură relevant care ar face ca locul în care se află contul bancar al reclamantului să fie „locul unde s-a produs prejudiciul”. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere solicită să se stabilească care dintre conturile implicate în tranzacție ar fi de fapt relevant.

69. Ar fi util să amintim de la bun început că noțiunea „prejudiciu” din sintagma „locul unde s-a produs prejudiciul” se referă la *daunele* suferite în sensul consecințelor negative directe asupra intereselor apărute prin lege ale unui anumit reclamant. Acesta este motivul pentru care, în jurisprudența citată anterior⁴⁶, Curtea continuă să se raporteze la „prejudiciul inițial” în sensul de „rezultat negativ inițial”, fiind excluse astfel locurile în care s-a produs (ulterior) „prejudiciul financiar indirect” care rezultă din acel rezultat negativ inițial.

70. Aspectele privind tipul de daune împotriva căruia este protejat potențialul reclamant și momentul la care s-ar putea produce acel tip de daune depind de fapta ilicită invocată. În cazul în care fapta ilicită prin care se prezintă date eronate prin intermediul unui prospect pretins deficitar, daune în sensul de prejudiciu *direct* împotriva cărora o persoană este protejată, constă în a nu realiza o investiție bazată pe informații înșelătoare pe care persoana nu ar fi făcut-o dacă ar fi fost în posesia informațiilor corecte.

71. Exprimarea în bani a consecințelor unor astfel de daune în ceea ce privește pierderile financiare decurge în mod logic din fapte prejudiciabile. Indiferent de cât de importantă ar fi din punct de vedere economic, o astfel de pierdere financiară, din punctul de vedere al stabilirii competenței, nu este decât o expresie monetară a prejudiciului care s-a produs deja, prin determinarea efectuării unei decizii de investiții dezavantajoase. Cu alte cuvinte, considerăm că pierderea suferită în patrimoniul reclamantului sau în mijloacele financiare disponibile în contul bancar nu reprezintă exact tipul de daună împotriva căruia oferă protecție delictul care reglementează prezentarea de date eronate.

45 Hotărârea din 30 noiembrie 1976 (21/76, EU:C:1976:166).

46 Mai sus, punctele 32-37 și 43 din prezentele concluzii. Pentru o discuție mai detaliată cu privire la acest aspect, a se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, punctele 29-42 și 64-67).

72. Așadar, ce reprezintă aceste daune directe în sensul consecințelor negative imediate pentru reclamantul persoană fizică? Considerăm că, în cazuri precum cel descris în prezenta procedură, daunele directe apar la momentul (și în locul) la care, pe baza informațiilor înșelătoare din prospect, investitorul își asumă obligațiile legale, cu caracter executoriu, ce rezultă din investiția în instrumentele financiare în cauză.

73. Această constatare corespunde orientării adoptate în jurisprudența citată mai sus⁴⁷, prin care Curtea a apreciat că prejudiciul financiar suferit de contul bancar sau de patrimoniu este situat „prea departe în aval” pentru a fi considerat factor de legătură pertinent care să determine „locul în care s-a produs prejudiciul”.

74. Mai recent, Curtea a ajuns la aceeași concluzie în hotărârea din cauza Universal Music, în care a reținut că prejudiciul a survenit în Republica Cehă, deoarece acesta a devenit o certitudine după ce tranzacția a fost încheiată în fața comisiei de arbitraj din Republica Cehă. La acel moment, a fost stabilit prețul de vânzare efectiv și obligația corespunzătoare de plată („care a grevat în mod ireversibil patrimoniul”). Faptul că, pentru a respecta tranzacția, quantumul rezultat din aceasta a fost virat dintr-un cont bancar deschis în Țările de Jos a fost nerelevant⁴⁸. În plus, faptul că Universal Music a ales să facă plata dintr-un cont deschis în Țările de Jos nu este probabil deloc surprinzător, având în vedere că este o societate neerlandeză, dar ar fi putut la fel de bine să aleagă un cont bancar al unei filiale dintr-un alt stat membru. Pe de altă parte, norma prevăzută la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 stabilește, în principiu, și competența teritorială, nu doar competența internațională. Prin urmare, situarea exactă a locului în care era deschis contul deținut de Universal Music în Țările de Jos nu era o problemă cunoscută și previzibilă pentru pârât și nici nu avea o legătură strânsă cu acțiunea în discuție în cauza respectivă.

75. Lipsa de relevanță a unui astfel de prejudiciu financiar subsecvent ca factor de legătură a fost de asemenea stabilită în cauza Kolassa, în care Curtea a statuat că „simplul fapt că anumite consecințe financiare afectează reclamantul nu justifică atribuirea competenței în favoarea instanțelor de la domiciliul acestuia dacă, așa cum se prezenta situația în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Kronhofer [...], atât evenimentul cauzal, cât și materializarea prejudiciului sunt localizate pe teritoriul altui stat membru”⁴⁹.

76. Într-adevăr, Curtea a stabilit că locul de la sediul băncii la care era deschis contul era relevant pentru atribuirea de competență, dar concluzia respectivă s-a bazat pe verificarea efectuată de Curte a faptului că pârâta a notificat presupusa informație eronată în Austria. Numai după o astfel de etapă a fost posibil pentru un investitor precum domnul Kolassa să își asume o obligație legală de a investi suma de bani respectivă, acțiune care se presupune că s-a petrecut la locul contului său bancar.

77. Unde și când devine executorie o astfel de obligație este o chestiune care depinde de prevederile dreptului național și de verificarea efectuată de instanța națională, în funcție de natura tranzacției în cauză. În majoritatea cazurilor, este probabil momentul în care investitorul a semnat un contract de vânzare a certificatelor în cauză. Într-o astfel de situație, scăderea aferentă a fondurilor disponibile în contul său bancar va constitui un „simplu” efect negativ care decurge din prejudiciul care a avut deja loc.

78. Locul în care o astfel de obligație legală de a investi a fost asumată în fapt va fi, în opinia noastră, locul unde s-a produs prejudiciul. Unde se află exact un astfel de loc este o chestiune de drept intern care trebuie analizată prin prisma probelor disponibile. Este probabil ca acesta să fie sediul unei sucursale a băncii la care a fost semnat respectivul contract de investiții, care s-ar putea să corespundă, la fel ca în cauza Kolassa, cu locul unde se află contul bancar.

47 A se vedea mai sus punctele 32-37 și 43 din prezentele concluzii.

48 Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctele 31 și 32).

49 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 49).

79. Acest rezultat este conform, în opinia noastră, cu obiectivul bunei administrări a justiției și organizării utile a procesului⁵⁰, deoarece instanța din locul în care reclamantul intră în obligația de investiții respective este susceptibilă de a fi cea mai bine plasată pentru a strânge probe, pentru a audia martori, pentru a evalua circumstanțele în care a fost comis delictul de a prezenta date eronate și pentru evaluarea prejudiciului cauzat. În plus, această concluzie respectă obiectivul previzibilității normelor de procedură: astfel cum Curtea a stabilit în hotărârea din cauza Kolassa⁵¹, pârâta, prin decizia de a notifica prospectul în alte state membre, trebuie să se aștepte ca investitorii de pe piețele secundare, domiciliați în acel stat membru, să investească în acest certificat și să sufere prejudicii.

80. Prin urmare, în lumina analizei de mai sus, nu este nevoie să se ia în considerare, în scopul atribuirii de competență, conturile bancare specifice menționate de instanța de trimitere și utilizate de reclamant pentru a face investițiile necesare. Apreciem că locul în care se află contul bancar nu poate fi, *in sine*, concludent pentru stabilirea competenței în temeiul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. După cum a subliniat Curtea în hotărârea în cauza Universal Music (precum și în cauza Kronhofer), contul bancar *in sine* nu reprezintă un factor de legătură relevant⁵². Un cont bancar este un instrument neutru – poate fi deschis oriunde, iar astăzi, în prezența tehnologiei e-banking, poate fi administrat de oriunde. Întrebarea care se pune în prezenta cauză, precum și multitudinea de conturi bancare utilizate în contextul investițiilor făcute de reclamant subliniază faptul că luarea în considerare a contului bancar ca factor de legătură ar face competența stabilită în temeiul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 dependentă de metodele prin care sunt efectuate tranzacțiile în fiecare caz în parte și astfel, să fie foarte puțin previzibilă.

81. A doua noastră concluzie intermediară este în sensul că expresia „locul unde s-a produs prejudiciul” trebuie interpretată în sensul că se referă la locul în care investitorul pe piețele secundare precum reclamantul din procedura principală și-a asumat o obligație legală executorie de a investi în certificate pe baza prospectului presupus deficitar.

V. Concluzie

82. În lumina celor ce precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) după cum urmează:

„În privința unei acțiuni referitoare la o faptă ilicită constând în prezentarea de date eronate prin publicarea unui prospect presupus deficitar, legat de certificate pentru obligațiuni la purtător care pot fi achiziționate pe o anumită piață națională secundară și care au determinat pierderea investiției, noțiunea «locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă sau riscă să se producă» potrivit articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretată ca fiind locul situat pe teritoriul statului membru, acoperit în integralitate, în care certificatele respective au putut fi subscribe în mod valabil, precum și locul în care investitorul pe piețele secundare precum reclamantul și-a asumat obligația legală și executorie de a investi pe baza prospectului respectiv.”

50 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 46 și jurisprudența citată).

51 Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 56).

52 A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iunie 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 20), și Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 38).